

امام حسن مجتبی علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ أَحَبَّهُ

هر که خدا را بشناسد، دوستش بدارد.

مجموعه ی ورام، ج ۱، ص ۵۲

امام حسن مجتبی علیه السلام:

تُجْهَلُ النُّعْمُ مَا أَقَامَتْ، فَإِذَا وُلَّتْ عُرِفَتْ .

نعمت ها تا هستند ناشناخته اند و همین که رفتند

[قدرشان] شناخته می شوند.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

(در پاسخ به سوال چرا مرگ را ناخوش داریم و آن را دوست نداریم؛)

شما آخرت خود را ویران و دنیایتان را آباد کرده اید و

دوست ندارید از آبادانی به ویرانه منتقل شوید.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

(مردانگی) حفظ دین و عزت نفس و نرمش و

مداومت بر نیکی و احسان و گزاردن حقوق و

دوستی نمودن با مردم است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

الْمُؤْمِنُ لَا يَلْهُو حَتَّى يَغْفَلَ، فَإِذَا تَفَكَّرَ حَزَنَ .

مؤمن، سرگرمی نمی کند تا در نتیجه غافل گردد.

پس چون [لحظه ای در کار خود] بیندیشد،

اندوهگین شود.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

أَمَّا الْكَرَمُ فَالتَّبَرُّعُ بِالْمَعْرُوفِ وَالْإِعْطَاءُ قَبْلَ السُّؤَالِ.

بزرگواری، احسان کردن داوطلبانه است و

دهش (دادن) پیش از خواهش.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

سزاوار نیست کسی که بزرگی خدا را می شناسد.

خود بزرگ بین باشد؛ زیرا بزرگی کسانی که عظمت خدا را

می دانند، در این است که افتادگی کنند و عزت کسانی که جلال

و شکوه خدا را می شناسند، در این است که [در برابر او]

خواری نمایند.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

اعْلَمْ أَنَّ مَرْوَةَ الْقَنَاعَةِ وَالرِّضَا أَكْثَرُ مِنْ مَرْوَةِ الْإِعْطَاءِ .

بدان که مردانگی قناعت و رضایتمندی، بیشتر از

مردانگی داد و دهش است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

أَسْلَمَ الْقُلُوبَ مَا طَهَّرَ مِنَ الشُّبُهَاتِ

سالم ترین دلها، دلی است که از شبهات پاک باشد.

امام حسن مجتبی علیه السلام:
أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَإِدَامَةِ التَّفَكُّرِ؛
فَإِنَّ التَّفَكُّرَ أَبُو كُلِّ خَيْرٍ وَأُمُّهُ.

شما را به تقوای الهی و اندیشیدن همیشگی سفارش می کنم؛ زیرا که اندیشیدن پدر و مادر همه خوبیهاست.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

التَّفَكُّرُ حَيَاةُ قَلْبِ الْبَصِيرِ

اندیشیدن، مایه زندگی دل شخص با بصیرت است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْفَقْرِ : شَرُّهُ النَّفْسُ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ .

(در پاسخ به سوال از فقر)

(فقر) آزمندی نفس، به هر چیزی است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

خداوند عز و جل چون از روی کرم و رحمت خود فرایض را بر شما واجب ساخت نه بدان سبب بود که به شما نیاز داشت. بلکه از سر مهر و رحمت آن خداوند یگانه، به شما بود. تا ناپاک را از پاک جدا سازد و آنچه را در سینه های شماست، بیازماید و آنچه را در دل های شماست، ناب و خالص گرداند.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

غفلت آن است که مسجد [رفتن برای نماز] را ترک کنی و از تبهکار فرمانبری.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

عادت ها مقهور کننده اند. پس، هر کس در نهان و خلوت های خود به چیزی عادت کند، آن چیز او را در آشکار و میان جمع رسوا سازد.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

(در پاسخ به سوال از معنای خرد)

حِفْظُ قَلْبِكَ مَا اسْتَوْدَعْتَهُ

(خرد) این است که دلت آنچه را به او می سپاری، نگه دارد.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

(در پاسخ به این سؤال که خرد چیست؟)

التَّجَرُّعُ لِلْغَصْبِ حَتَّى تَنَالَ الْفُرْصَةَ .

جام اندوه را جرعه جرعه نوشیدن تا به دست آمدن فرصت.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

بِالْعَقْلِ تُدْرِكُ الدَّارَانَ جَمِيعًا ، وَمَنْ حَرَّمَ مِنَ

الْعَقْلِ حَرَّمَهُمَا جَمِيعًا

با خرد است که هر دو سرای به دست می آید و هر که

از خرد محروم باشد از هر دو سرای محروم شود.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

المَصَائِبُ مَفَاتِيحُ الْأَجْرِ

مصیبت‌ها ، کلید های اجر اند.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

نَعَمْ الْعَوْنُ الصَّمْتُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَإِنْ كُنْتَ فَصِيحًا

در بسیاری جاها خاموشی ، یآوری نیکو است ؛

هرچند سخنور باشی.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

قَدْ أَكْثَرَ مِنَ الْهَيْبَةِ الصَّامِتُ

آدم خموش ، پر هیبت است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

(در پاسخ به کسی که ادعای شیعه بودن داشت)

ای بنده خدا! اگر مطیع اوامر و نواهی ما باشی ، راست

می گویی ولی اگر چنین نباشی پس با ادعای چنین

منزلت والایی که اهلش نیستی ،

بر گناهانت میفزای

امام حسن مجتبی علیه السلام:

اللَّوْمُ أَنْ لَا تَشْكُرَ النِّعَمَ .

پستی این است که سپاس گزار نعمت نباشی.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

(در پاسخ به سوال درباره شجاعت)

مُؤَاقَفَةُ الْأَقْرَانِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الطَّعَانِ

ایستادگی در برابر هموردان ، و پایداری در سرزنش

امام حسن مجتبی علیه السلام:

الإِعْطَاءُ قَبْلَ السُّؤَالِ مِنْ أَكْبَرِ السُّؤُودِ .

بخشیدن پیش از طلب کردن [کسی] از بزرگترین
سروری هاست.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

درخواست کردن روا نیست. مگر در یکی از این
سه جا: خون بهای سنگین، یا بدهکاری توان فرسا،
یا فقر کُشنده

امام حسن مجتبی علیه السلام:

مَا نَقَصَتْ زَكَاةٌ مِنْ مَالٍ قَطُّ

زکات، هیچ گاه از ثروت نمی کاهد.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

ای بندگان خدا، از خدا پرهیزید، و بدانید که هر
کس از خدا پرهیزد، خداوند او را به خوبی از فتنه‌ها
و آزمایشها برآورد و در کارش موفق سازد و راه حق را
برایش آماده کند. تحف العقول ص ۲۲۶

امام حسن مجتبی علیه السلام:

مؤمنی که از قسمت خود ناخشنود باشد و
وضعیت خود را ناچیز شمارد در حالی که حاکم بر او (تعیین
کننده سرنوشت اش) خداست، چگونه می تواند مؤمن باشد
(ادعای ایمان کند)؟!

امام حسن مجتبی علیه السلام:

هر که به حسن انتخاب خداوند تکیه کند، جز آن وضعی
را که خدا برایش برگزیده است، آرزوی وضع دیگری را
نکند.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كَانَتْ لَهُ دَعْوَةٌ مُجَابَةٌ إِمَّا مُعْجَلَةً وَإِمَّا
مُؤَجَّلَةً

کسی که قرآن بخواند دعایی مستجاب دارد.
زود یا دیر.

امام حسن مجتبی علیه السلام:

مَا فَتَحَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى أَحَدٍ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَخَزَنَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ
خداوند عز و جل باب مسئلت (دعا) را به روی هیچ کس نگشود
که باب اجابت را به روی او بسته باشد.

امام حسن مجتبی علیه السلام:
(در پاسخ به پرسش از معنای حلم و بردباری)
كَظُمُ الْغَيْظِ وَمِلْكُ النَّفْسِ
(حلم) فرو خوردن خشم و خویشنداری است.

تحف العقول، ص ۲۲۷

امام حسن مجتبی علیه السلام:
(معنای جهل) سُرْعَةُ الْوُثُوبِ عَلَى الْفُرْصَةِ قَبْلَ الْاِسْتِمْكَانِ
مِنْهَا، وَالْاِمْتِنَاعُ عَنِ الْجَوَابِ
(نادانی) استفاده کردن زود هنگام از فرصت پیش از آن
که آن را کاملاً به دست آوری، و خودداری کردن ادوری
کردن) از جواب است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:
(در پاسخ به پرسش از معنای جبن)
الْجُرْأَةُ عَلَى الصَّدِيقِ، وَالنُّكُولُ عَنِ الْعَدُوِّ
(ترسوئی) دلیری کردن بر دوست و گریختن
از دشمن است.

امام حسن مجتبی علیه السلام:
سفره ۱۲ رسم دارد که هر مسلمانی باید آنها را بداند. ۴ تای آنها
لازم: معرفت، خشنودی، نام خدا بر زبان آوردن و شکرگزاری (۴ تای آنها
خوب: (دست شستن پیش از غذا خوردن، نشستن بر طرف چپ، خوردن
با ۳ انگشت [و نه ۲ انگشت] و لیسیدن انگشتها) و ۴ تای آنها ادب است.
(خوردن از [غذای] جلوی خود، کوچک گرفتن لقمه، خوب جویدن غذا) و
کمتر نگرستن به صورت دیگران)

امام حسن مجتبی علیه السلام:

لَا أَدَبَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ

آن را که خرد نیست، ادب نیست

امام حسن مجتبی علیه السلام:
به راستی که در این قرآن، چراغ های روشنایی بخش و شفا ی قلب
هاست. پس هر کس در پی جلا بخشیدن است، [دیده دل خویش را]
با نور آن، جلا دهد و دل خویش را با آن، تربیت کند؛ چرا که
اندیشیدن [در قرآن]، مایه حیات دل شخص با بصیرت است همچنان
که آدمی در تاریکی ها، با کمک نور راه خود را می بیند.

امام حسن مجتبی علیه السلام:
تنها چیزی که در این دنیای فانی، باقی می ماند قرآن
است. پس قرآن را پیشوا و امام خود قرار دهید،
تا به راه راست و مستقیم هدایت شوید.

امام حسن مجتبی علیه السلام:
همانا نزدیک ترین مردم به قرآن کسانی هستند که
بدان عمل کنند، گرچه به ظاهر (آیات) آن را حفظ نکرده
باشند و دورترین افراد از قرآن کسانی هستند که به
دستورات آن عمل نکنند گرچه قاری و خواننده آن باشند.